

Voorwoord <i>Wim Ellens</i>	6	Preface
Tijdloos <i>Ton Dubbeldam</i>	8	Timeless
Reizen zonder grenzen <i>Joos Dubbeldam - Brouwers</i>	10	Travelling Without Borders
Moderne romantiek <i>Anne Knipping</i>	12	A Modern Romantic
Twee werelden <i>Anne Knipping</i>	18	Two worlds
Het oog dat terugkeert <i>Peter de Jong</i>	22	The Returning Eye
Anders kijken, anders denken <i>Ton Dubbeldam</i>	24	Looking Differently, Thinking Differently
Jeugdherinneringen	34	Childhood memories
Land	46	Land
Water	70	Water
Traditie en stijl	96	Tradition and Style
Thuis	124	Home
Waterspiegelingen	142	Reflections on Water
Belangrijke gebeurtenissen	154	Key events
Colofon	159	Colophon

Moderne romantiek - Anne Knipping

Het werk van Dubbeldam is stevig geworteld in de 19de eeuw. Het impressionisme van Monet, Degas en Renoir is terug te zien in de voorstellingen, opgebouwd uit stippen, en in de aandacht voor lichtwerking en het moment. Ook de kleurentheorie waaraan Dubbeldam altijd zorgvuldige aandacht besteedt, komt in die eeuw op. Maar de invloed van die 19de eeuw gaat nog verder terug, naar de romantiek. Veel meer dan een schilderkunstige stroming was de romantiek eigenlijk een levensfilosofie. Zoals veel stromingen begon die met een tegenreactie, in dit geval op het Verlichtingsdenken van de 18de eeuw. Ratio, de wetenschap, was ook niet alles, zo betoogden de romantici. Er moest ook plaats zijn voor emotie, voor innerlijke intuïtie, dingen waar de wetenschap geen verklaring voor had.

In de schilderkunst vonden die romantische denkbeelden al snel gretig aftrek. Een beroemde romantische schilder is Caspar David Friedrich (1774 – 1840), met zijn *Wanderer über dem Nebelmeer*. Eenzaam staat die wandelaar op het randje van een klif. Vóór hem, gehuld in mist, het grootse landschap, dat de wandelaar bijna lijkt op te slokken. Juist die overweldigende natuur is een schoolkenmerk van de romantiek. En daarmee de nietigheid en eenzaamheid van de mens.

In Dubbeldams *Au Clair de la lune* is de invloed van Friedrichs *Wanderer* goed zichtbaar. De mensfiguur in Dubbeldams landschap is nóg kleiner. Onbelangrijk, in feite. Belangrijker dan die mens is het landschap, opgebouwd uit zorgvuldig gezette toetsen met het paletmes. Belangrijker is het water, de reflecties die dansen op het oppervlak, maar eigenlijk een abstract stippenpatroon vormen. Dubbeldam heeft ruimte gegeven aan zijn innerlijke belevingswereld, precies zoals 19de-eeuwse romantici dat zouden voorschrijven, maar wel met moderne technieken en een hedendaagse stijl.

Waar Friedrich kan worden gezien als de grondlegger van de romantische schilderkunst, richtte de Britse William Turner (1775 – 1851) zijn blik naar de zee. In *The Fighting Temeraire* geeft hij haar en de lucht bijna het hele doek. Dit is een kalme zee, bekroond door een spectaculaire zonsondergang. Ook Turners schilderij is, met die aandacht voor de natuur, op en top romantisch. Maar Turner voegt er een tweede laag aan toe: een verhalend element. Twee schepen dobberen op de golven: *H.M.S. Temeraire*, één van de grootste oorlogsschepen uit de Britse geschiedenis, wordt weggeleid door een sleepboot. Haar tijd is voorbij, op naar een laatste rustplaats. Turner heeft het wegslepen van het schip met eigen ogen gezien en verbeeldt hier niet alleen dat moment, maar ook zijn eigen gevoelens: voor hem (en ongetwijfeld veel andere toeschouwers) symboliseerde dit

Caspar David Friedrich - Wanderer über dem Nebelmeer.
(collection Kunsthalle Hamburg)

William Turner - The Fighting Temeraire
(collection National Gallery London)

A Modern Romantic - Anne Knipping

Dubbeldam's work is firmly rooted in the 19th Century. One can recognize the Impressionism of Monet, Degas and Renoir in his scenes, with their pointillist dots, and in his attention for light and of capturing the moment. Dubbeldam also pays careful attention to the colour theory that was prevalent in those times. However, the influence of the 19th Century goes back even further, to the Romantic period. Romanticism was less of an artistic style than a philosophy of life itself. In common with many movements, it was born as a reaction: in this case a response to the thinking that exemplified the Enlightenment during the 18th Century. There is more to life than reason and science, according to the Romantics. There should be space for emotion and personal intuition, those qualities that science has no words to explain.

The ideas behind Romanticism quickly gained currency in the world of pictorial art. Caspar David Friedrich (1774 – 1840) was the celebrated Romantic artist who painted *Wanderer über dem*

Nebelmeer. The wanderer stands alone on the edge of a precipice. Before him, we see the immense landscape that seems to be about to swallow him up. The overwhelming power of nature was a typical Romantic theme, emphasising the insignificance and loneliness of humankind. Dubbeldam's *Au clair de la lune* exhibits the clear influence of Friedrich's *Wanderer*. The human individual is smaller still: irrelevant, even. The landscape is far more significant, depicted with carefully executed strokes of the palette knife. The water takes centre stage, with reflections that seem to dance across its surface but are in fact an abstract pattern of dots. Dubbeldam has allowed his inner world to come to the fore, in exactly the same way as his 19th Century predecessors, but with modern techniques and a contemporary style.

Friedrich can be seen as the Father of Romantic art, closely followed by the British painter William Turner (1775 – 1851) who turned his gaze to the sea. In *The Fighting Temeraire* he dedicates almost the entire canvas to the sea and sky. Here, the sea is calm and is lit by a

Anders kijken, anders denken

Het toepassen van verschillende stijlen, strakke lijnen en een vervagende vormen wordt in mijn schilderwereld een persoonlijke manier van uitdrukken. Ik schilder een gemakkelijk toegankelijke wereld die open staat voor de fantasie van de kijker. Mijn schilderijen zijn arbeidsintensief om te maken. Vaak is het kijken, kijken en nog eens kijken of het de lading dekt. Ik werk door tot het schilderij goed is en klopt. Eenvoud en complexiteit moeten samenvallen.

In 2024 bezoek ik twee totaal verschillende exposities, van Mark Rothko en Claude Monet, in Parijs. Het late werk van beide kunstenaars is voor mij van groot belang geworden voor de beleving en beschouwing van mijn eigen schilderen.

Het werk van Rothko komt het best tot zijn recht bij gedimd spotlicht. Dan beginnen zijn schilderijen zacht te stralen en gaan de vaag gerande kleurvlakken trillen voor onze ogen. Kijkers, die als silhouetten door de ruimte bewegen, gaan op in dit moment, waarin zij zelf een essentiële rol spelen.

Een vergelijkbare ervaring heb ik bij het bekijken van de grote schilderijen van Monet. Op latere leeftijd wordt hij getroffen door een oogziekte. Om zelf nog voldoende te kunnen zien, werkt hij op steeds grotere doeken en bij helder daglicht. De zalen zijn licht en open. Hier speelt de beschouwer ook een actieve rol in de beleving.

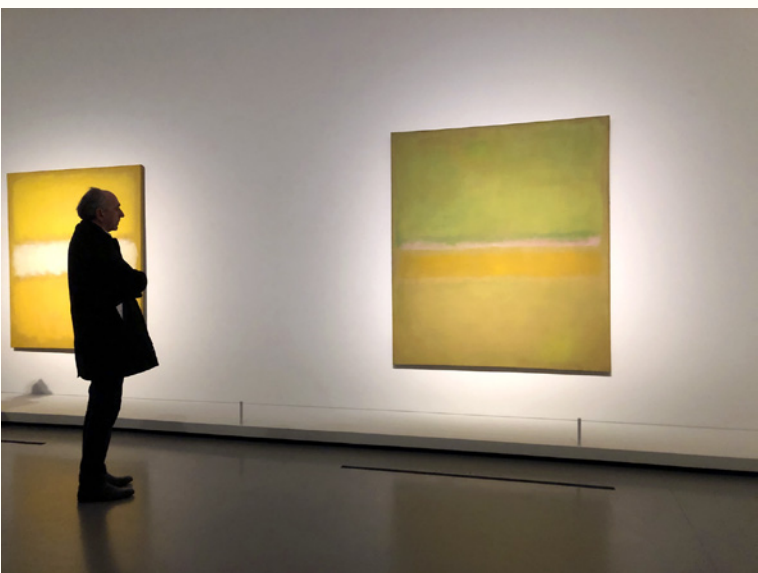
Deze actieve rol van de kijker is voor mij essentieel. Mijn figuratieve schilderijen hebben een hoog abstract gehalte, bedoeld om de verbeelding van de beschouwer via figuratieve bakens te prikkelen. De hoge horizon leidt de aandacht naar het licht in de verte en biedt ruimte om dwalend te kijken en te ontdekken.

Naast traditionele beeldelementen zoals lijn, kleur, vorm en compositie gebruik ik twee door mezelf ontwikkelde technieken.

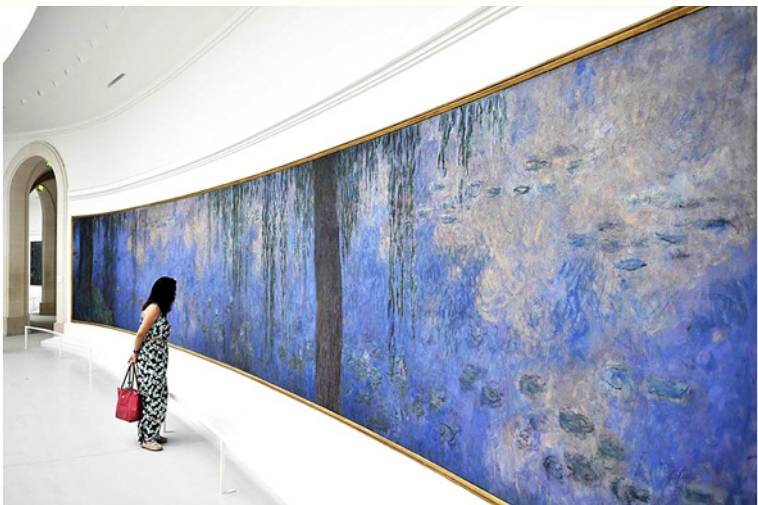
Vlektechniek, door terpentijn te druppelen in natte olieverf ontstaan vlekken. Als ik het royaal toepas dan veranderen de bestaande vormen en kleuren en ontstaan nieuwe grote abstracte vlekken. Deze techniek pas ik vaak toe op de ondergrond. (zie p. 14, 15, 69, 138)

Toverbaltechniek, zorgvuldig gemengde kleurreeksen met olieverf breng ik samen tot een veelkleurige klomp verf een ‘toverbal’. Deze verfmassa smeer ik vervolgens met een paletmes in korte, krachtige bewegingen plat uit op het paneel. (zie p. 26-33, 138)

Door deze technieken te combineren met geschilderde herkenbare elementen ontstaat een combinatie van abstractie en figuratie. Door hier intuïtief mee te werken ontstaan er oneindig veel mogelijkheden.

Mark Rothko - Fondation Louis Vuitton, Paris 2024

Claude Monet - *Nymphéas*, Musée de l'Orangerie, Paris 2024

Werkend aan *Streetlife*

Looking Differently, Thinking Differently

A variety of styles, crisp lines and blurred forms have become my personal means of expression.

I paint a readily accessible world that leaves room for the viewer's imagination. My paintings are labour-intensive; often it is a matter of looking, looking again, and looking once more to see whether the image truly holds. I continue until the painting feels right and complete. There must be a convergence of simplicity and complexity.

In 2024 I visited two radically different exhibitions in Paris: Mark Rothko and Claude Monet. The late work of both artists has become highly significant to the experience of and reflection on my own painting.

Rothko's work is best viewed under dimmed spotlights, where his paintings begin to glow softly and the hazy edges of the areas of colour seem to vibrate gently. Viewers, moving through the space as silhouettes, become part of the moment, playing their own essential role.

A similar experience occurs when viewing Monet's large paintings. Later in life, he suffered from an eye condition; so to continue working he had to paint on increasingly bigger canvases and in bright daylight. The viewing galleries are light and open, and here again the viewer plays an active role.

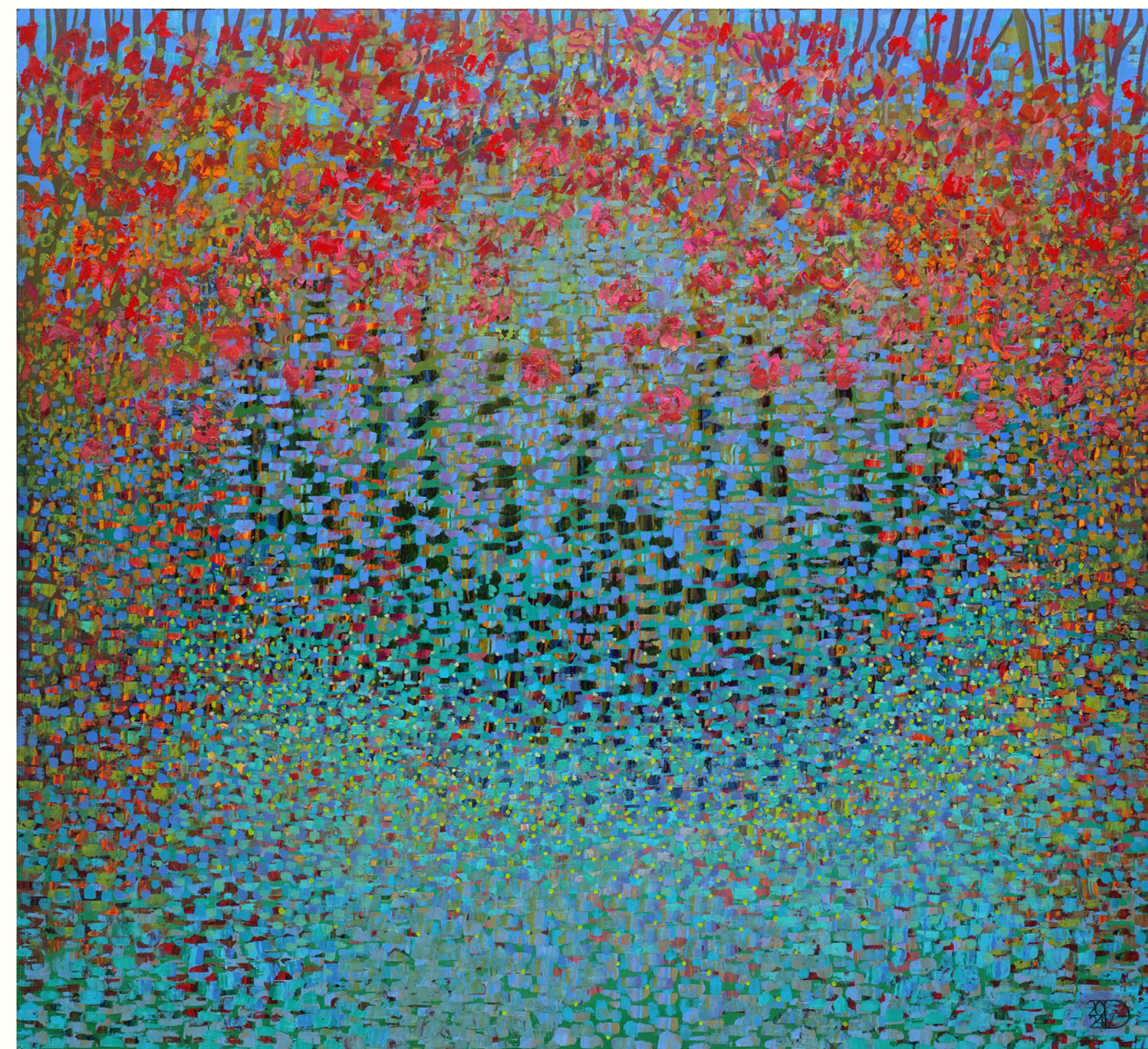
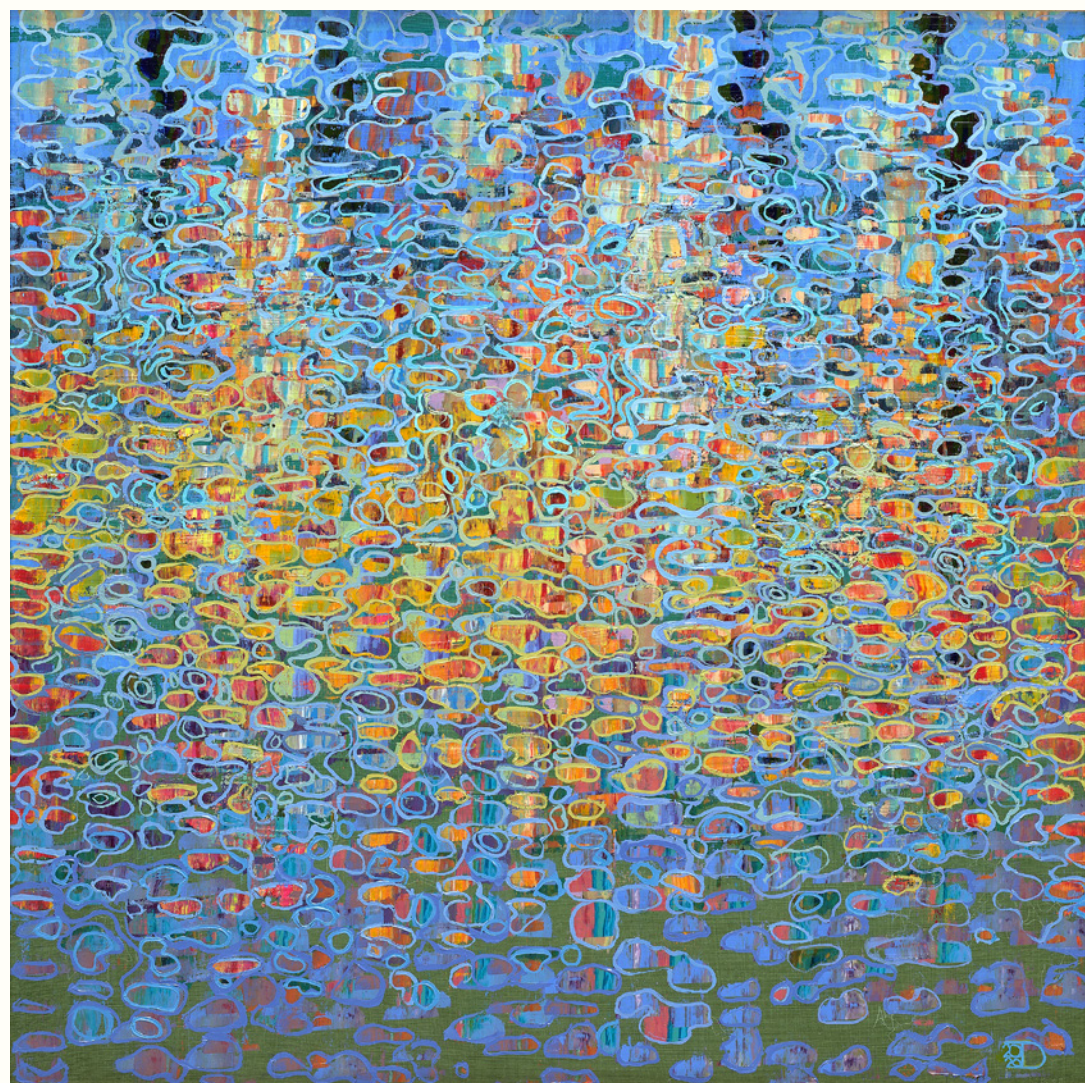
The participation of the viewer is essential to me. My figurative paintings contain a high degree of abstraction, intended to stimulate the viewer's imagination by means of figurative anchors. The high horizon directs attention towards the distant light and opens up space to wander around and to discover.

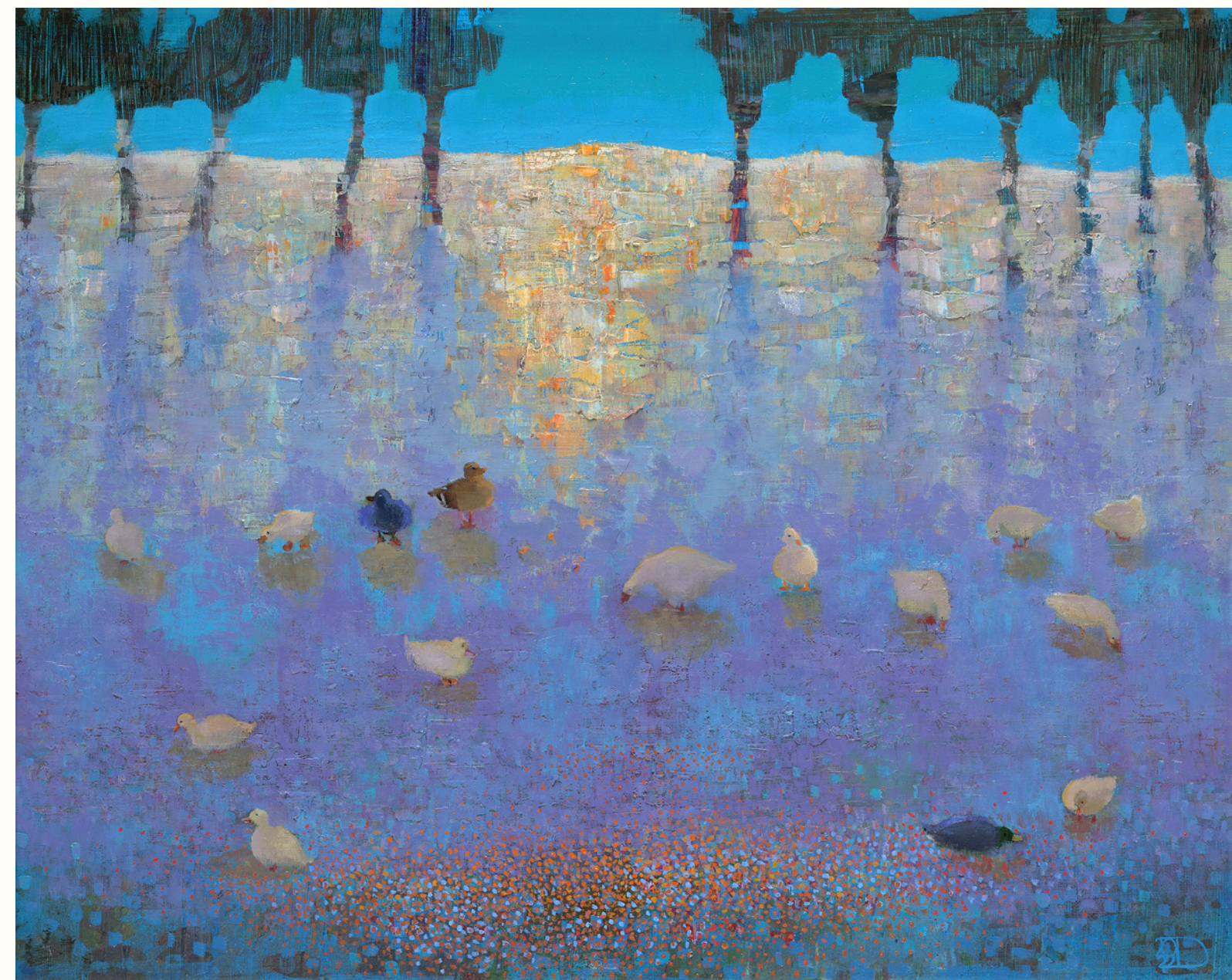
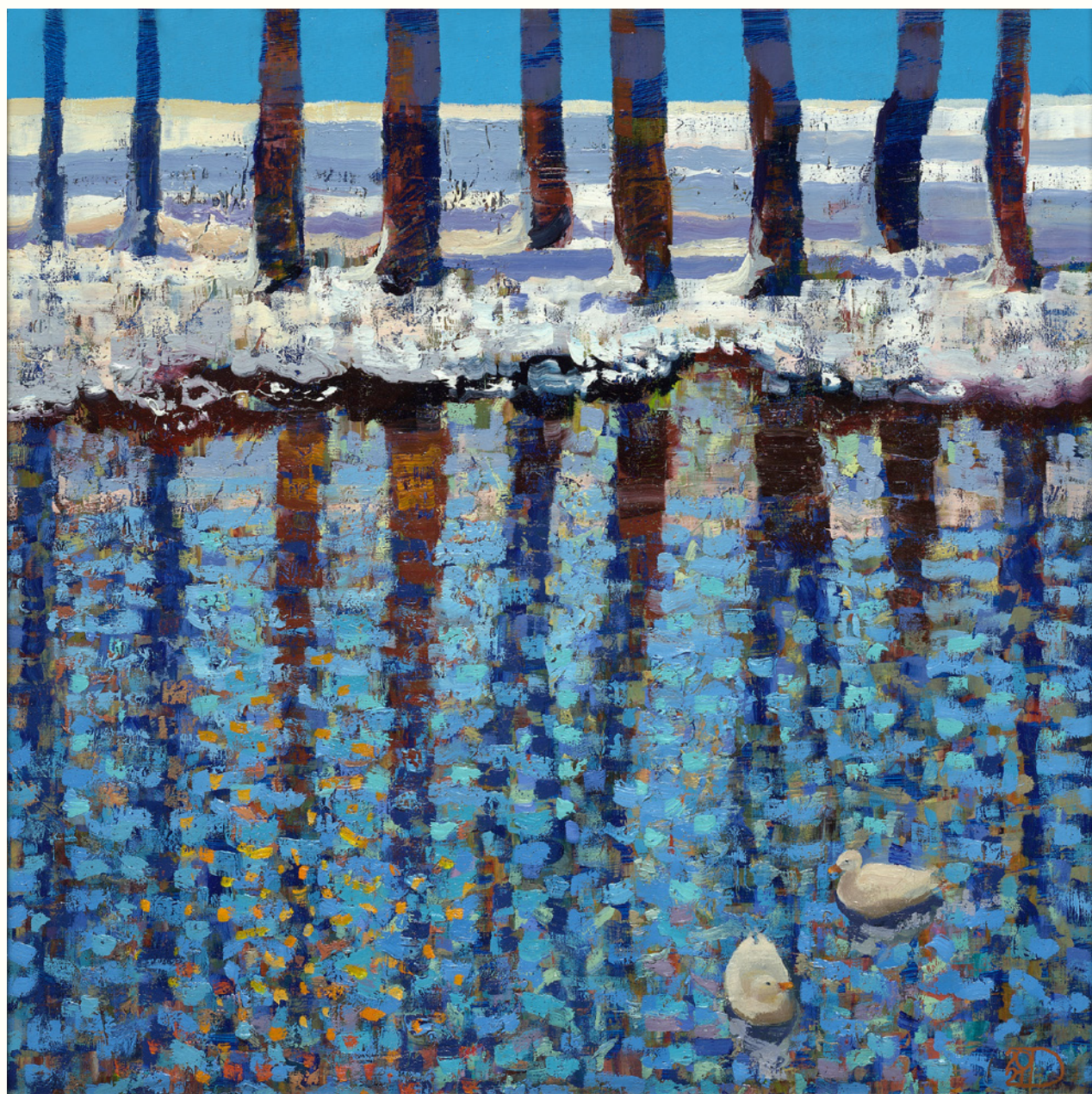
Alongside traditional visual elements such as line, colour, form, and composition, I use two techniques that I have developed myself.

Stain technique: stains are created by dripping turpentine into wet oil paint. When applied generously, this alters the existing forms and colours, producing new, large abstract areas. I often use this technique in the underpainting. (see p. 14, 15, 69, 138)

‘Toverbal’ technique: carefully mixed colour sequences are combined into a multicoloured lump of paint - a toverbal. This mass is then spread across the panel with a palette knife in short, powerful movements. (see p. 26-33, 138)

By combining these techniques with more recognisable painted elements, a fusion of abstraction and figuration emerges. Working intuitively in this way opens up endless possibilities.

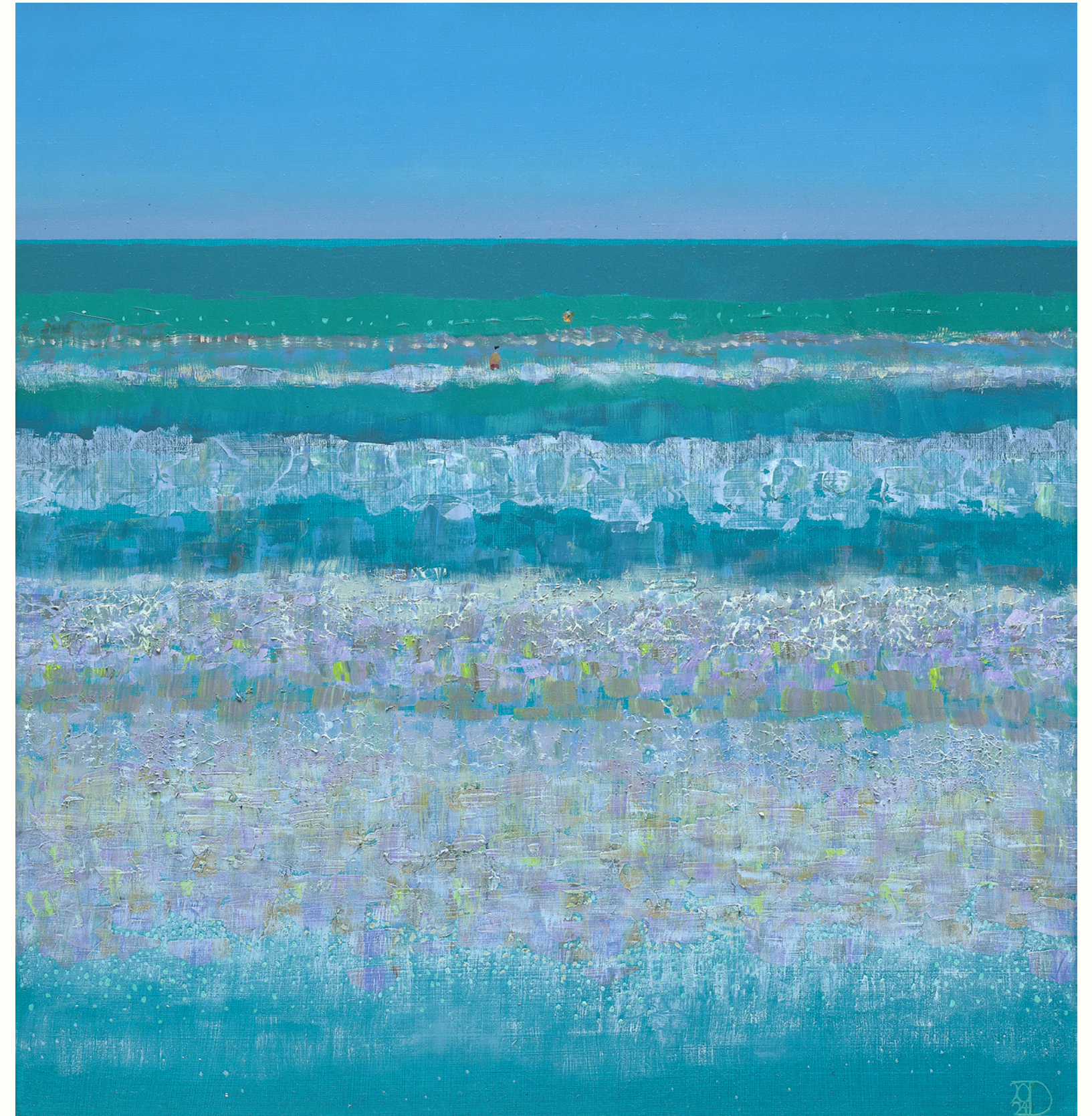

Als kind werd ik meermaals overspoeld in het ruime sop. Zand in mijn zwembroek en prikkende ogen, maar met een grote glimlach trotseerde ik opnieuw met een duik de woelige golven. Het is altijd mooi en spannend om deze sensatie schilderend op mij af te laten komen.

As a child I loved to be engulfed by the sea. With sand in my swimming trunks and stinging eyes but grinning from ear to ear, I would dive back into the turbulent waves. It is always beautiful and invigorating to relive this sensation through painting.

Vaak maakt Ton Dubbeldam bij het kiezen van de tinten gewaagde keuzes. In *Les Années Folles* zijn de voornaamste kleuren geel, oranje, paars en blauw. Zowel geel en paars als oranje en blauw zijn complementair en ze versterken elkaar. Worden deze kleuren zomaar naast elkaar gezet, dat blijft het oog hangen en raakt de voorstelling uit balans. Maar Dubbeldam weet wat hij doet. De figuren in de voorgrond zijn blauwgroen, met verschillende tinten paars erdoorheen. Het midden bestaat uit vlakken geel en oranje, maar er tussendoor sprenkelt Dubbeldam voorzichtig kleine partijen blauw en paars. De lucht is blauw, net als de figuren. Maar de lantarens zorgen dat het geel weer terugkomt en leiden zo het oog terug naar de midden.

Anne Knipping

When choosing his colours, Ton Dubbeldam likes to make bold decisions. In *Les Années Folles*, the dominant colours are yellow, orange, purple and blue. The combination of yellow and purple or orange and blue are complementary and intensify one another. When they are juxtaposed carelessly, they arrest the eye and throw the composition off balance. But Dubbeldam knows exactly what he is doing. The foreground figures are blue-green, interwoven with various shades of purple. The middle ground consists of planes of yellow and orange, delicately interspersed with touches of blue and purple. The sky is blue, as are the figures, while the lanterns reintroduce yellow to guide the eye back towards the centre.

